

Torbjörn Trångteg förutspår REACH-revisioner i framtiden.

– En ny uppgift för miljörevisorer, säger han.

REACH

- Cirka 30 000 registrerade ämnen.
- 1 400 – 1 500 av dem kan komma att kräva tillstånd.
- REACH administreras av den Europeiska Kemikaliemyndigheten i Helsingfors.

<http://ec.europa.eu>

REACH ställer krav på ledningen

Strategisk fråga

Sedan i somras är inte kemikaliefrågorna enbart en fråga för miljöavdelningar. Den nya EU-förordningen REACH ställer krav på företagets och organisationernas ledning.

– REACH kommer att bli en viktig strategisk ledningsfråga, säger Torbjörn Trångteg på branschföreningen Plast- och Kemiföretagen, som deltog på MIS höstmöte.

Den nya kemikalielagstiftningen REACH innebär i princip att alla kemiska ämnen över ett ton per år som kommer ut på marknaden ska registreras. Vissa ämnen kräver tillstånd för att få användas, andra får användas i begränsad omfattning. Många befår att det ska bli krångligare. Men de glömmer då att REACH ersätter ett 40-tal olika lagar på kemikalieområdet.

– Regelverket blir enklare, säger Torbjörn Trångteg, men det ställer större krav internt på kompetens, kunskap och kommunikation. Det bör finnas en intern REACH-koordinator och det bör finnas en representant från ledningen i företagets REACH-organisationen. Det gäller att inte underskatta tid och kostnader.

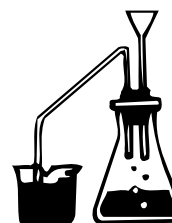
REACH ställer samma krav på alla ämnen. Det blir tydligare fokus på riskerna, tydligare

var ansvaret ligger. Säkerhetsdatabladet blir mycket viktiga.

– Företag måste informera om riskerna och råden i säkerhetsdatabladet blir bindande för dem som ska använda en kemikalie.

Torbjörn Trångteg menar att REACH berör hela företaget. Det räcker inte att kunskapen finns hos några få, den måste också kommuniceras till personal, kunder, leverantörer och styrelse. För kemiindustrin blir REACH ett verktyg för att kunna ställa krav på hur företagen i leverantörskedjan använder kemikalier de köpt. Han förutspår också nya uppgifter för miljörevisorer.

– Jag tror vi kommer att få se REACH-revisioner framöver, säger han. Då gäller det att veta vilka kemikalier man har och vad man använder dem till.

Vi köper oss tid

Vattenfalls projekt "det koldioxidfria kraftverket" är ingen lösning på klimatfrågan, men det är ett sätt att köpa tid för att utveckla hållbara energikällor.

Staffan Görtz från Vattenfall berättade vid MIS höstmöte om tekniken att fånga in och lagra koldioxid.

Nästa sommar öppnar Vattenfalls pilotanläggning i Tyskland och nästa steg är en demonstrationsanläggning.

– Vårt mål är att ha en kommersiell anläggning klar år 2020, säger Staffan Görtz.

Svenska företag allt bättre på miljö

Det visar flera nya undersökningar som presenterades vid MIS höstmöte i november.

1991 gjorde Peter Arnfalk vid Lunds universitet sin första undersökning om svenska företags syn på miljöarbete. En uppföljning gjordes 1999 och den tredje undersökningen gjordes i år.

Hans undersökningar visar hur miljömedvetandet och ansvaret har ökat från att ses som ett hot till att bli en självklar del av företagen.

En färsk undersökning från organisationen Svenskt Näringsliv om företagets syn på de svenska miljö kvalitetsmålen visar också att företagen blir allt mer miljömedvetna.

Många har integrerat miljömålen i sina ledningssystem och ser de 16 svenska miljö kvalitetsmålen som en bra kompass för sitt miljöarbete.

Andra bedriver ett aktivt och bra miljöarbete utan att alls fundera över de svenska miljö kvalitetsmålen.

Vi informerar vad som är på gång inom vår förening

Styrelsemöten

11 december

Inga möten bokade ännu för 2008

Nätverksträffar

Inga nya nätverksträffar är planerade.

Nya medlemmar

Jonas Gustafsson, Canea Consulting, Göteborg

Andres Hagevi, Ragnsells

Avfallsbehandling, Bro

Karin Hanses, Canea Consulting, Stockholm

MIS-godkända miljörevisorer

Mikael Johansson, Sustainia Sweden

Ylva Frithiofson, Canea Consulting

Elma bjuder in MIS medlemmar till

Klimatsamtal

När: 6 december

Var: GlashusEtt, Hammarby Sjöstad i Stockholm

Anmälan: birgitta.timm@telia.com

Mer information på MIS hemsida.

www.mis.a.se

Senaste nytt på

MIS hemsida

På MIS hemsida hittar du alltid senaste nytt inom föreningen. Behöver du lösenordet till medlemssidan, maila till: info@mis.a.se eller ring Ann-Cathrine Eklund på MIS kansli: 08-789 04 30.

Miljörevisorns jul

Miljörevisorns jobb är svårt

Fabrikerna bara förbrukar.

Han stoppar ett utsläpp och kranar dras åt, minskar vad processerna slukar.

Hur hållbara är vi, det grubblar han på, medan andra sover på saken.

Hans tanke är djup, hur långt kan vi nå när bara revisorn är vaken?

fritt efter Viktor Rydberg

En riktigt hållbar jul med hållbara paket, hållbar mat och hållbara resor önskar Miljömissivets redaktionsråd alla MIS medlemmar.

Råd från ett certifieringsorgan:

Släpp detaljerna, se helheten

Magdalena Jenkinson och Ann-Louise Pått från DNV diskuterar med MIS ordförande Torbjörn Brorson vid MIS höstmöte.

Trender, lagar och kalibreringsövningar var en del av innehållet på MIS höstmöte. Nyttigt, lärorikt och precis vad vi behöver konstaterade flera medlemmar. Extra populärt var DNV:s övningar i kalibrering.

– Se utanför ramarna och släpp detaljerna, var ett av de konkreta råden från DNV:s Magdalena Jenkinson, som lyfte fram det viktiga samspelet mellan certifieringsrevisorer och interna miljörevisorer.

Ett 50-tal MIS-medlemmar deltog i MIS höstmöte hos certifieringsföretaget DNV i Solna i november. Många lyssnade extra noga när DNV berättade om sina förväntningar och vad de ser kan förbättras i samarbetet. En rad kalibreringsövningar visade att samstämmigheten också är stor mellan interna miljörevisorer och certifieringsrevisorer.

Ann-Louise Pått på DNV presenterade några av de trender de ser; färre nya certifikat, mer stora övergripande miljöledningssystem och fler integrerade system.

– Hetaste frågan idag är klimatet och många företag sätter mål för hur de ska minska sina utsläpp av koldioxid. Många jobbar också mycket aktivt med energiledning.

Ewa Otti i MIS styrelse förklarade hur MIS ser på lagar och andra krav och var ribban för företagen bör ligga. För MIS medlemmar är förstas miljölagstiftning, ansvar och rutiner för det mesta självklart, men Ewa lyfte också fram en rad fallgropar som ibland kan skapa onödigt merarbete.

– Det finns en risk att man tar med lagar "för säkerhets skull", som inte berör företaget. Ta bara med det som konkret berör er, var hennes råd.

Bertil Grundfeldt från Kemakta konsult och Birgit Flening från Ernst & Young tog upp problematiken med förorenad mark; vad som räknas som förorenat, vem som ansvarar för rening och kostnader och hur det ska redovisas.

Alla presentationer från MIS höstmöte finns på MIS hemsida; www.mis.a.se

Torbjörn Trångteg förutspådde vid MIS höstmöte att det blir REACH-revisioner i framtiden.

Skulle ni klara en REACH-revision?

Lena Gustafsson, miljöstrateg på Landstingsstyrelsens förvaltning i Stockholm:

– Vi har kommit en bra bit. Stora delar av våra verksamheter har register över de miljö- och hälsofarliga kemiska produkter som hanteras.

Men vi behöver jobba mer med information kring REACH för att säkerställa att alla verksamheter är med.

Däremot har vi kommit långt med det strategiska arbetet kring utfasning av farliga kemikalier.

Under 2008 kommer landstinget att färdigställa handlingsplaner för utfasning av farliga kemiska produkter helt i linje med de ämnen som i REACH beskrivs som ämnen med särskilt farliga egenskaper.

Infångad koldioxid löser inte klimatfrågan

Vi köper tid för att utveckla förnybara energikällor

2008 ska Vattenfall inviga en pilotanläggning i Tyskland som en del i sitt projekt "det koldioxidfria kraftverket". Anläggningen är den första i sitt slag och resultatet av flera års forskning, utveckling och testanläggningar.

– Det här är ingen lösning på klimatfrågan, det är ett sätt för världen att köpa tid att utveckla förnybara energikällor.

Det konstaterar Staffan Görtz, kommunikationsansvarig för Vattenfalls projekt "det koldioxidfria kraftverket", som deltog på MIS höstmöte i november.

– Vi kan inte vänta, vi måste göra något nu, säger Staffan Görtz.

Det senaste årets klimatlarm har lyft koldioxidutsläppen till vår tids största miljöhot. Utsläppen måste minska och förnybara energikällor måste till.

Om det är alla överens. Men vägen dit kantas av diskussioner om kostnader, ansvar, tidsperspektiv och konsekvenser.

– Vi kan inte vänta, vi måste göra något nu, säger Staffan Görtz och berättar om Vattenfalls mål att minska sina utsläpp av koldioxid med 50 procent fram till 2030.

Vattenfall i Europa släpper varje år ut 90 miljoner ton koldioxid från sina kraftanläggningar. Sedan 1990 har Vattenfall genom bland annat investeringar i Tyskland minskat sina koldioxidutsläpp med 36 procent. Målet för 2010 är ytterligare tre procent.

Kommersiell anläggning 2020

– Satsningen på det koldioxidfria kraftverket är en förutsättning, men det räcker inte för att vi ska nå vårt mål till 2030, påpekar Staffan Görtz. I Vattenfall satsar vi också på mer vindkraft och effekthöjningar vid våra anläggningar.

Det finns tre kända tekniker att fånga in

koldioxid och de närmaste åren planeras ett tiotal försöksanläggningar runt om i världen. Vattenfall, vars roll som ägare till tyska kolkraftverk har diskuterats och ifrågasatts, driver ett av de projekt som idag kommit längst.

I byn Schwarze Pumpe söder om Berlin har Vattenfall ett koleldat elkraftverk på 1600 Mw. Det är där som pilotanläggningen på 30 Mw för att avskilja koldioxiden ska invigas nästa år. Anläggningen stötts med bland annat EU-bidrag.

Vattenfall planerar redan för nästa steg, en demonstrationsanläggning som täcker sina egna kostnader.

– Vårt mål är att ha en kommersiell anläggning klar år 2020, säger Staffan Görtz.

Tre sätt att fånga koldioxid

Vattenfalls teknikval i pilotanläggningen, "oxy-fuel" innebär att kolet vid anläggningen förbränns i rent syre. Den nästan helt rena koldioxiden som bildas, komprimeras till flytande form och trycks en kilometer ned i en porös berggrund där den löser sig i markvätskan och på lång sikt delvis

mineraliseras. Transport och lagring sker på ungefär samma sätt som för naturgas i samma slags geologiska formationer, poröst berg med ett tätslutande lager ovanpå. De är väl kartlagda och många används sedan länge för lagring av naturgas.

Staffan Görtz ser inga stora risker med lagringen mer än om man väljer "fel" formationer och koldioxiden långsamt börjar sippra ut i atmosfären. Den risk som måste minimeras är framför allt läckage i transportskedet. Ett större läckage kan medföra kvävning eftersom koldioxiden tränger undan luft.

De andra teknikerna går ut på att "tvätta ur" koldioxiden eller att förgasa bränslet. Men även om teknikerna finns måste en rad frågor lösas. Det krävs acceptans för transport och lagring i berggrunden, lagar och regelverk och möjlighet att utveckla det hela kommersiellt. Det finns fördelar och nackdelar med alla metoderna och Staffan Görtz vill inte förkasta någon av dem.

– Allra bäst är om alla tre metoderna kan utvecklas kommersiellt, menar han. Då kan vi bygga upp en infrastruktur för transport och lagring.

Johan Skäringer, miljöingenjör på Korsnäs:

– Ja, vi har jobbat hårt med REACH, både hos oss på Korsnäs och inom skogsindustrin som helhet. Alla våra viktiga kemikalieleverantörer har ombetts förklara hur de kommer att arbeta med REACH. Det är viktigt att produkterna kommer att registreras och att våra användningsområden inkluderas.

Vi har också påbörjat arbetet för att registrera de kemiska ämnen som vi producerar. Det underlättas av att CEPI (Confederation of European Paper Industries) samordnar det för skogsindustrin.

Marianne Hedberg, miljöchef på PEAB Stockholm:

I dag skulle vi inte fullt ut klara en sådan revision eftersom vi just påbörjar arbetet med att anpassa våra system till de nya

kraven. Det vi gör sedan tidigare är att använda BASTA och Byggvarubedömningen (fd MilaB och ByggdMiljö) för produktval. Det gör oss allt mindre beroende av produkter med ämnen som kommer att bli föremål för tillstånd. Vi deltar i branschgemensamt arbete med att anpassa kraven till vår verklighet.

Trender i företagens miljöarbete

Få passiva företag idag

Miljöarbetet ökar och kryper allt längre ned i företagens organisationer. Attityderna har förändrats och det finns väldigt få helt miljöpassiva företag idag. Allt fler känner också till Sveriges miljömål, men tycker inte att deras miljöarbete påverkas av dem.

Det konstaterar Peter Arnfalk, docent vid IIIEE vid Lunds universitet, som följt miljöarbetet i svensk tillverkningsindustri sedan början 1990-talet.

1991 gjorde Peter Arnfalk den första studien av 300 svenska företags miljöarbete. Den följdes upp 1998 och i år.

– Miljöarbetet kryper allt längre ned i organisationerna och fokus på företagens miljöarbete har flyttats från produktion till produkt, transporter och avfall, konstaterar Peter Arnfalk.

Han ser ett antal tydliga trender och menar att attityderna till miljöarbete har förändrats. Även små företag accepterar miljöarbete idag och motståndet är mindre. Det är allt vanligare med miljöledningssystem och på många företag är miljöarbetet integrerat i verksamheten.

– När den första studien gjordes sågs miljöarbetet på vissa håll som ett hot, något besvärligt. Idag finns nästan inga

miljöpassiva företag alls, påpekar Peter Arnfalk och fortsätter:

– Idag är det snarare så att företagen tycker att de bromsas i sitt miljöarbete av långsam handläggning och bristande kompetens hos myndigheter. Myndigheterna, som tidigare drev på och styrde företagens miljöarbete, tycks nu ha hamnat på efterkälken. Idag är snarare kunder och konsumenter än myndigheterna som styr och påverkar företagens miljöarbete.

Peter Arnfalk har också ställt frågor om Sveriges miljömål. En tredjedel av företagen känner väl till dem, en tredjedel har hört talas om dem men vet inte vilka de är och en tredjedel känner inte till dem alls.

– Fyra av fem företag anser dock inte att deras arbete påverkas av miljömålen, säger Peter Arnfalk.

Tre studier

- 300 slumpvist valda företag (SCB) i sex storleksklasser.
- Strukturerade djupintervjuer med miljöansvariga.
- 1991 "Företagens miljöarbete – myt eller verklighet"
- 1998 "Företagens miljöarbete – fortfarande myt"
- 2007 "Företagens miljöarbete – mot miljömålen", publiceras under nästa vår.

För mer information: peter.arnfalk@iiiee.lu.se
iiiee = The International Institute for Industrial Environmental Economics

Näringslivets syn på Sveriges miljö kvalitetsmål

Från defensiv till provaktiv

Svenska företag är idag aktiva i sitt miljöarbete och flera ser Sveriges 16 miljö kvalitetsmål som en bra kompass i sitt miljöarbete. Andra har ett bra miljöarbete utan att fundera över de nationella miljömålen. Det konstateras i en ny rapport från Svenskt Näringsliv.

MIS ordförande Torbjörn Brorson har på uppdrag av organisationen Svenskt Näringsliv undersökt svenska företags syn på miljöarbete och svenska miljömål.

Rapporten "Näringslivets miljöarbete och Sveriges miljömål" togs fram som näringslivets bidrag till den fördjupade utvärderingen av miljömålen som ska presenteras 2008.

Det har det hänt en del i näringslivet sedan Sverige fick sina miljömål.

De svenska miljömålen är välkända och många miljöchefer har lyft blicken från tillsyns- och redovisningsfrågor till att se de övergripande frågorna om energi och klimat som de allra viktigaste idag. Många företag jobbar frivilligt med miljöfrågor som sträcker sig långt utanför myndigheternas krav.

– Svenska företag är aktiva. Vissa har integrerat miljömålen i sina ledningssystem.

Samtidigt är det många som har ett bra miljöarbete utan att alls fundera på de svenska miljömålen, konstaterar Torbjörn Brorson. Andra ser miljömålen som en bra kompass för företagets arbete.

Många anser dock att delmålen är för många och är rädda att det som idag är frivilliga åtaganden ska bli legala krav. De tycker också att myndigheterna har svårt att se det frivilliga miljöarbetet.

– Miljöfrågorna ligger högt på agendan hos många företag. En del av dem är globala och de har då ett bredare perspektiv än de svenska miljömålen, påpekar Torbjörn Brorson.

Rapporten från Svenskt Näringsliv

- Nio branscher
- 20 företag
- Intervjuer, genomgång av hemsidor, hållbarhetsredovisningar m m.
- Varje bransch och företag har granskat och godkänt sin rapport.
- Rapporten presenterades vid konferensen "Näringslivets miljöarbete och Sveriges miljömål", den 4 oktober 2007

Dokumentation från konferensen finns för nedladdning på:

www.svensktnaringsliv.se/kalendarium/article38131.ece

Kontakta Inger Strömdahl på Svenskt Näringsliv angående den tryckta versionen av rapporten.

Läs mer om Sveriges miljö kvalitetsmål på: www.miljomal.nu

MISSIVET

Medlemsblad för
föreningen Miljörevisorer i Sverige

Ansvarig utgivare: Torbjörn Brorson, ordf. MIS
Tel: 0708 - 13 12 14
e-post: torbjorn@brorson.pp.se

Redaktör: Gunilla Schönning, Schönskrift
Tel: 08 - 580 150 91

e-post: gunilla.schonning@schonskrift.se

Redaktionsråd: Torbjörn Brorson, som ovan,
Linda Avatare, tel: 0730 - 35 40 40
linda.avatare@fortum.com,
Birgit Flening, tel: 08 - 52 05 94 34,
birgit.flening@se.ey.com

Föreningens adress:

MIS c/o Kemi & Miljökonserterna, Holländaregatan 11,
111 36 Stockholm
Tel 08-789 04 30
e-post: info@mis.a.se

Föreningens plusgiro: 41 77 887 - 9

MIS hemsida: www.mis.a.se

Har du tips och förslag på vad du vill att vi ska ta upp i vårt medlemsblad? Hör av dig till redaktören eller någon i redaktionsrådet.